

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Kazuistika dítěte

**Podpora přirozeného rozvoje řeči u dětí – primární
logopedická prevence**

Bojkovice leden 2022 – červen 2022

Zpracoval/a: Nikola Lukášová

KAZUISTIKA DÍTĚTE PŘEDŠKOLNÍHO VĚKU

Osobní údaje: Chlapec Šimon, narozen roku 2015, 6. měsíc.

Osobní anamnéza: Těhotenství probíhalo v pořádku, chlapec narozen v termínu. Průběh porodu byl komplikovaný, zakončen císařským řezem. Vývoj v raném dětství byl opožděný. Šimon začal sedět, když mu byl 1 rok a 4 měsíce. Plynule chodit začal kolem 3. roku. Řeč byla velmi opožděná, první slova začala ve 3,5 letech a delší věty začal říkat kolem 4,5 roku - při odchodu do druhé třídy MŠ. Poté se řeč začala zlepšovat. Šimon měl minulý rok odklad školní docházky. Operaci neprodělal žádnou.

Rodinná anamnéza: Šimon pochází ze dvou sourozenců. Mladší sourozenec narozen v létě roku 2018. U sourozence prokázán 4. stupeň míry podpory (nejspíše mentální postižení, opožděný vývoj, autismus).

Rodiče – Otec, ročník 1978, povoláním seřizovač, středoškolské vzdělání.

Matka, ročník 1984, povoláním prodavačka. Středoškolské vzdělání. V současné době na RD.

Pár spolu s dětmi žije v rodinném domě, nejsou manželé. Ve vztahu jsou problémy.

Školní anamnéza: Navštěvuje Mateřskou školu Pitín od roku 2018 (v době nástupu do MŠ měl 3 roky a 3 měsíce). U chlapce je vysoká nemocnost, tudíž docházka bývá nepravidelná. Hrubá motorika odpovídá věku, občasná neohrabanost. Jemná motorika je oproti jiným dětem na slabší úrovni - problémy se stříháním, problémy s úchopem a tlakem na tužku. Lateralita ruky je nevyhraněná - spíše levák a lateralita oka je levá. Sluchové i zrakové vnímání je v pořádku.

Adaptace na MŠ i pedagogické pracovníky probíhala problémově. Chlapec byl velmi fixován na matku. Při ranním předávání dítěte častý pláč, který jsme se snažili postupem času odbourávat. Rád se upínal na osobu, která se mu momentálně zalíbila. Ze začátku chodil pouze na dopoledne, později celé dny. Zhruba po půl roce už probíhalo odloučení bez problémů. Po úspěšné adaptaci zjištěno, že chlapec projevuje radost třením rukou o sebe a občasným vykopáváním jedné nohy. Často chodí kolem stolu dokola a tře přitom rukama.

Problémy před vstupem do programu: V názorech o problémech chlapce v oblasti motoriky, řeči a pozornosti, jsme se s maminkou často rozcházeli. Chlapec má problémy se soustředit, je roztěkaný. Nesnese zašpiněné ruce, oblečení a celkově dbá na čistotu sebe i okolí. Vše se snaží po dětech hned uklízet a tím na sebe upoutává pozornost. Nedokáže cíleně navázat kamarádský vztah. Od 4 let je v péči externího klinického logopeda, péči zajišťuje matka. Řeč u chlapce je překotná, myšlenky roztěkané, přeskakuje z témat, častá echolálie. Bude se tak dlouho dožadovat odpovědi, dokud mu nebude vyjádřena. V kolektivu vrstevníků často naráží na problém neporozumění. Učitelky v MŠ oslovuje jménem, nedokáže říct např. „Paní učitelko, Nikolko, ale řekne Niko“.

Průběh spolupráce:

28. 3. 2022

Týdenní téma: Zvířátka na dvorečku

Zahájení SH - Když jsem šel kolem dvorečku - poznávání domácích zvířat dle hlasu (prase, kachna, pes, králík, kohout, kočka, kráva, kůň) - využití nahrávek z CD Popletená zvířátka - viz [příloha č.1](#) . Poté jsem navázala oromotorickým cvičením - Frkání koníka - výdechový proud rozkmitá rty. Následně fonační cvičení - zkoušíme napodobovat zvuky zvířat, které ukazují na obrázcích a seřazujeme je na magnetickou tabuli. Následně jsem vytáhla hmatové puzzle- Při poskládání si mohl zkusit na každém puzzle srst zvířátka a pojmenovat, jestli je hebká, hrubá, jemná - viz. [příloha č.2](#) . Na závěr jsme využili grafomotorický list. Úkolem bylo spojení mláďátek a dospělých zvířátek, které k sobě patří. - viz. [příloha č.3](#)

Zhodnocení spolupráce: Šímu dnešní cvičení se zvířátky velmi bavilo. Nejvíce se mu líbilo napodobování zvuků zvířat. Překvapilo mě, že měl problém s rozeznáním zvuku kachny a napodobení nebo volání na kočku. Nedokázal ze začátku na obrázek kočky reagovat slovy "čičí", ale říkal mňau, mňau.

29. 3. 2022

Začátek sezení jsme zahájili cvičením na sluchové vnímání. Snažili jsme se vytleskávat slabiky, určovat první slabiku a určit počet. (koč-ka, pes, ko-hout, krá-va, kro-can, per-li-čka, sle-pi-ce, králík, mor-ka). Následně jsem navázala na slovo slepice a snažila se o rozšiřování slovní zásoby. "Jak se jmenuje domeček, ve kterém slepička bydlí - ukaž na obrázku. S kým tam může slepička bydlet? Co může všechno slepička jíst? Jak se jmenuje věc, kterou slepička snáší? Poté ukážu, jak opravdové vajíčko vypadá. Přejdu na dechové cvičení. Na stůl připravím dráhu pro vyfouklé vajíčko, které se Šimon snaží přefouknout do cíle bez toho, aniž by vyjelo z dráhy nebo spadlo na zem. Po ukončení stolní foukané, jsme se přesunuli k motorické desce ovečky, kde musel obtahovat správně čísla - viz. [příloha č.4](#).

Zhodnocení: Ze začátku cvičení dělalo Šimonovi problém správně určovat první slabiku. Neustále určoval první hlásku, na kterou slovo začínalo. Po vysvětlení začal určovat slabiky správně. S počítáním nebyl žádný problém, to ovládá bez problémů. Přešli jsme k dechovému cvičení, které Šimona velmi bavilo a až přišel na to, co má dělat, chtěl pořád dokola foukat do vajíčka. Poprvé to bylo těžké. Šíma měl slabý výdech na to, aby vajíčko po stole přefoukl. Byl z toho nešťastný, začal se rozčilovat a chtěl hru ukončit. "Nebudu to Niko dělat, vajíčko se nechce hýbat" :). Předvedla jsem mu, jak se má správně nadechovat a jak má vypadat velký výdech, ukázala jsem mu to i na vajíčku a dráze a poté to zvládl již bez problémů. Nakonec jsme si spolu dali závod, kdo přepraví vajíčko do cíle dřív a ukončili to sladkou odměnou.

5. 4. 2022

Téma: Dopravní prostředky

Logopedická chvílka - "Rodina jede na výlet" - viz. příloha č.5. Čtená jednoduchá pohádka v níž se snažíme napodobovat nebo opakovat zvuky (zvuky aut, zvířat). Poté hmatové cvičení - "Hádej, co jsi našel v kouzelné krabici a zkus to správně pojmenovat". Cvičit trpělivost, aby děti zvládli čekat, než na ně přijde řada.

Následně pohybová hra na "garáže" s dětmi ve třídě - Všechny děti proměním v auta, které budou jezdit po třídě a bude přitom hrát hudba. Jakmile hudbu zastavím, auto musí zajet do jakékoliv garáže (zalamované obrázky garáží na papíru, rozházené po prostoru třídy.) Kdo nestihne zaparkovat, vypadává z kola ven a sedá si na židlu - (cvičení pozornosti.) Na závěr jsem dětem rozdala grafomotorický list letadla - viz příloha č.6.

Zhodnocení: Dnešní činnosti byly prováděny i s ostatními dětmi ve třídě. Hmatová hra je velmi bavila. Byli plní očekávání, co je v krabici čeká a co si vytáhnou. Někteří měli problémy s pojmenováním předmětů, ale jako skupinka jsme to zvládli pojmenovat bez problémů. U pohybové hry "garáže" Šimon těžce nesl prohru a nechtěl si jít sednout na židli. Nakonec jsem to vyřešila menším úplatkem - bombon :).

7. 4. 2022

Smyslová hra - skládání obrázků s dopravním tématem. Rozdělení prostředků na magnetickou tabuli podle toho, kde se pohybují - na vodě, na vzduchu, na cestě - viz příloha č.7. Cvičení na určování množství – méně, více, stejně.

Nácvik jednoduché říkanky:

Haló, pane řidiči,

máte vodu v chladiči?

Máte benzín, znáte značky?

Jak se vjíždí do zatáčky?

Tů, tů, tů,

auto už je tu.

Poté cvičení na grafomotorické desce auto, vlak - uvolnění ruk, zápěstí - viz příloha č.8. a následně grafomotorické cvičením.

Sezení jsme zakončili pracovním listem, kde měl přečíst a kroužkovat věci a zvířátka, které létají. (rozvíjení logického myšlení).

Zhodnocení: Dnešní aktivity Šimona bavili. Dokázal bez problémů rozdělit a poskládat dopravní prostředky. U říkanky mu dělala problém správná výslovnost. Velice mě pobavil pracovním listem, kde měl zakroužkovat všechno, co létá. Šimon zakroužkoval kšiltovku. Když jsem se ho zeptala, proč zakroužkoval zrovna tenhle obrázek, který nemá žádný motor, ani křídla, proto nemůže létat. Tak mi Šíma odpověděl, že když mu maminka dá pohlavek, kšiltovka mu sletí na zem :D - příloha č.9.

12. 4. 2022

Téma: Velikonoce

Poznej, co je na obrázku - pojmenovat, uhádnout daný obrázek s velikonočním tématem, snažit se správně přidělit stín. Při oromotorickém cvičením jsem se snažila procvičit jazyk a rty.

Mlsná kočka - vypláznutý jazyk olizuje krouživě dolní a horní ret

Dlouhý jazyk - vypláznutí

Kartáček - otevřená ústa, jazyk jezdí po horních a dolních zubech

Kapřík - tvarování rtů do kroužku, rty se lehce dotýkají a oddalují

Ospalec - zívání

Sluchové cvičení - "Zahrajeme si na kuřátko, které se snaží klovat do svého vajíčka, aby se z něj vyklubalo kuřátko". Zadávám slova a snažíme se je vyťukávat do stolu přesně tak, jak to dělalo kuřátko". Logopedická omalovánka na písmeno R a Ř - viz. příloha č. 10 (rozvíjení logického myšlení)

Zhodnocení: Dnes nebyl chlapec moc ve své formě. Práce s obrázky ho moc nebavila. Cvičení na jazyk a rty se mu v rámci možností dařilo. Největší problém mu dělalo cvičení na kartáček - snažil se pořád vyplazovat jazyk a nedokázal pochopit, že jazyk musí zůstat v puse. Cvičení na datla jsem přejmenovala na kuřátko, aby mi ladilo s tématem. Sklidilo úspěch, velmi ho bavilo vyťukávat do desky stolu. U logopedické omalovánky jsme se spolu zasmáli hlavně při pojmenování obrázků, které začínají na R. Měl problém rozlišit řepu od jahody a šátek od košíku.

13. 4. 2022

Na dechová cvičení jsme spolu šli na školní zahradu a využili rozkvetlé květiny - nácvik dýchání nosem - "přivoníme ke kytičce" (pampeliška), výdech pusou - "foukáme do odkvetlé pampelišky a snažíme se, aby nám chmíříčko letělo co nejdále". Nácvik správného smrkání - vydechování nosem na zrcátko - zamlžení.

Protože bylo v ten den venku teplo, rozhodla jsem se ještě pro foukání brčkem do vody. Poté následovalo cvičení na výslovnost, při kterém jsme si opakovali c,č,s,š,z,ž - [viz příloha č.11](#).

Zhodnocení - Trénování nádechu nám šlo hezky, ovšem s výdechem to bylo horší. Chlapec má velmi slabý výdechový proud, nedokázal pořádně zfouknout pampelišku, křečovitě ji přitom držel v ruce - [viz příloha č.12](#). To samé bylo i při foukání brčkem do vody. Zamlžení zrcátka výdechem jsme taky skoro nezvládli. Šimon si stěžoval, že je již unavený a proto jsme se vrátili zpět do školky a udělali si grafomotorický list.

21. 4. 2022

Logopedická chvílka - malované čtení- doplnění obrázků do textu - [viz příloha č.13](#). Na obrázkové čtení navazují oromotorickým cvičením:

Houpačka - houpání vypláznutého jazyka zprava doleva

Kartáček - otevřená ústa, jazyk jezdí po horních a dolních zubech

Koberec - ohnutí špičky jazyka na tvrdém patře.

Hry na rozvoj zrakového vnímání - skládání více dílků obrázku

Pracovní list - dokreslení hada - [viz příloha č.14](#) - rozvoj jemné motoriky

Zhodnocení: Dnes to Šimona bavilo, byl nadšený z obrázkového čtení a pro velký úspěch jsem přidala ještě jednu pohádku - [viz příloha č.15](#).

Oromotorické cvičení zvládl v pořádku až na cvičení "koberec", které se nám nepovedlo udělat správně.

22. 4. 2022

Cvičení na procvičování jemné motoriky - manipulace s grafomotorickými deskami, souběžné pohyby pravé i levé ruky stejně - [viz příloha č.16](#).

Oromotorické cvičení - Nejprve jsme začínaly cvičit rty.

Kapřík - tvarování rtů do kroužku, rty se lehce dotýkají a oddalují

Klaun - střídání širokého úsměvu a špulené do kroužku

Poté jsme přešli na cvičení tváří.

Bonbon - střídavé tlačení jazyka vlevo, vpravo do tváře

Balónek - nafukování tváří, plácání rukama - propícháme balónek ("prďanec na konec").

Nakonec grafomotorický list s mrakem - jednotažka - viz příloha č.17

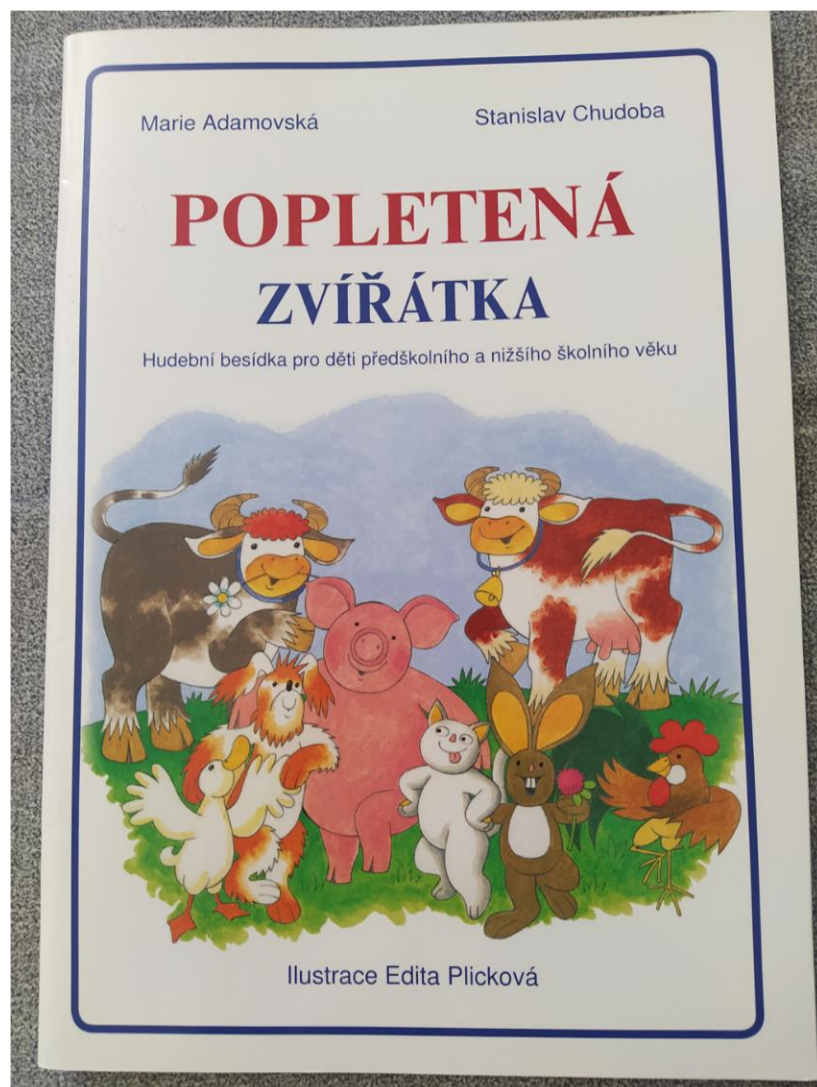
Zhodnocení: Dneska to Šimona bavilo. Grafomotorické desky jsem volila kvůli ztuhlosti jeho zápěstí. Ze začátku mu nešlo dělat oběma rukama stejně, ale postupem času jsme to dokázali. Podařilo se nám se uvolnit zápěstí. Dále se mu líbilo cvičení balónek, které jsme museli několikrát opakovat.

Závěr:

Některé dny se Šimonem byly jednodušší, některé nám daly zabrat. Kvůli jeho povaze a roztěkanosti jsem se snažila volit individuální přístup, aby měl na všechno klid a mohl nad tím přemýšlet. Díky cvičením na grafomotorických deskách se nám podařilo odbourat ztuhlost zápěstí. Doporučovala bych rodičům cvičit jak cvičení na jemnou motoriku, tak i cvičení na výdech – velmi slabý výdechový proud, který mu dělá obrovský problém. Dále by bylo dobré trénovat správné smrknání. Po rozhovoru s maminkou, jsme se domluvili, že doma zkusí upozorňovat Šimonka na to, jak rychle mluví a občas mu nejde vůbec nic rozumět. Naučil se vyplazovat jazyk (doteď pouze špička jazyka mezi rty). Chlapec bude i nadále navštěvovat svou klinickou logopedku ve Slavičíně. Od září nastupuje do základní školy v Pitíně, kde to vůbec nebude mít jednoduché. Hlavně kvůli roztěkanosti a hyperaktivitě. Myslím si, že by pro něj byla vhodná asistentka, protože dle mého názoru nebude stíhat držet „stejně tempo“ s ostatními dětmi a postupem času a s přibýváním úkolů, učením, bude „ztracen“. Každopádně mu budu držet palce, ať se mu ve všem daří a dotáhne to, co nejdál.

Přílohy:

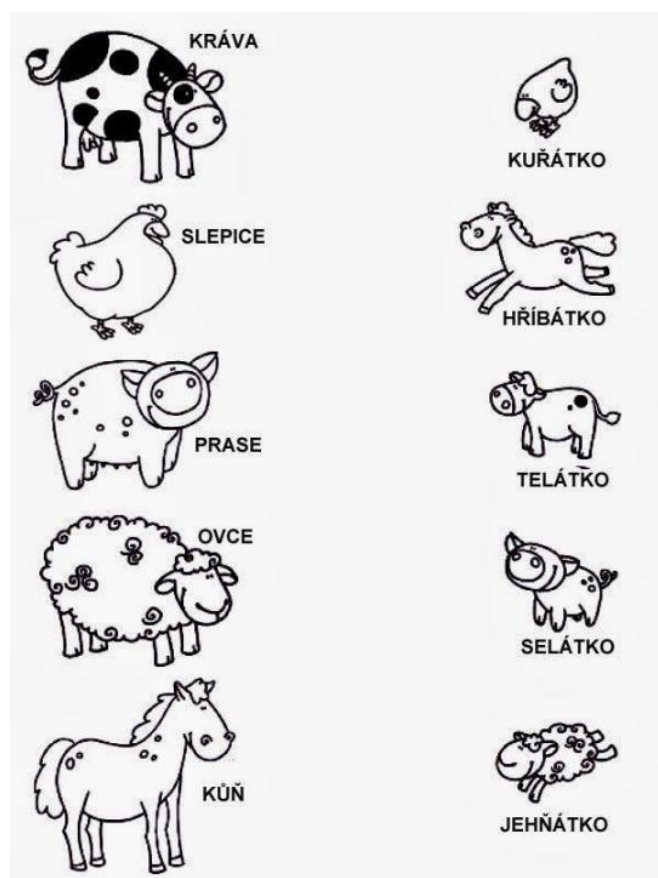
Příloha č.1

Příloha č.2

Příloha č.3

Příloha č.4

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

Ústecký kraj

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

LOGOPEDICKÁ CHVILKA
(Mgr. Helena Kolbábková, Mgr. Lenka Ondáková)

Téma : Rodina jede na výlet

Rodina Dvořáková je s dětmi na výlet. Nasedli do auto a táta nastartoval. **Dn, dn, dn...** (**n prodloužené**). Po hrbolaté cestě ve městě auto pomalu poskakovalo. **Dn, dn, dn** (**krátce**). Jakmile vyjeli za město, uháněl tatínek nejvyšší povolenou rychlostí **d-d-d-d-d....** (**rychle**). Do kopce jeli pomalu **dd-dd-dd**, z kopce jeli jako s větrem o závod **ddddddddd**. Cestou se vyhnuli velkému traktoru, který se pomalu šinul k nedaleké vesnici **Td – td – td –**. Přijeli do Vyškova k zookoutku a zastavili na parkovišti. Maminka šla koupit vstupenky a děti se už nedočkavě tlačily u brány.

První zvíře, které spatřili, byl kůň. Klapal kopýtky (**mlaskání jazyka**) chvíli rychle – chvíli pomalu. Když uviděl děti, v údivu se zastavil. Zvedl jedno kopýtko (**jazyk necháme rozložený na horním patře**) jako by zdravil návštěvníky zooparku. Dokonce i radostně zařikal (**rozkmitat uvolněné rty výdechovým proudem**). Vedle v ohradě chtěl oslík napodobit konika, ale protože neuměl schovat jazyk, zůstal mu vyplazený. (**rozkmitat uvolněné rty výdechovým proudem s jazykem venku**.)

V průzračné vodě malého rybníka spatřily děti kapříky (**rty napodobují pohyb úst kapra, rty nejsou v napětí**). Všichni se úplně vyděsili, když jim za zády zařval mohutný tygr. Tlamu měl tak otevřenou, že byly vidět všechny jeho ostré zuby. (**pusu otevřít tak, aby byly vidět všechny zuby a rty byly napnuté**.)

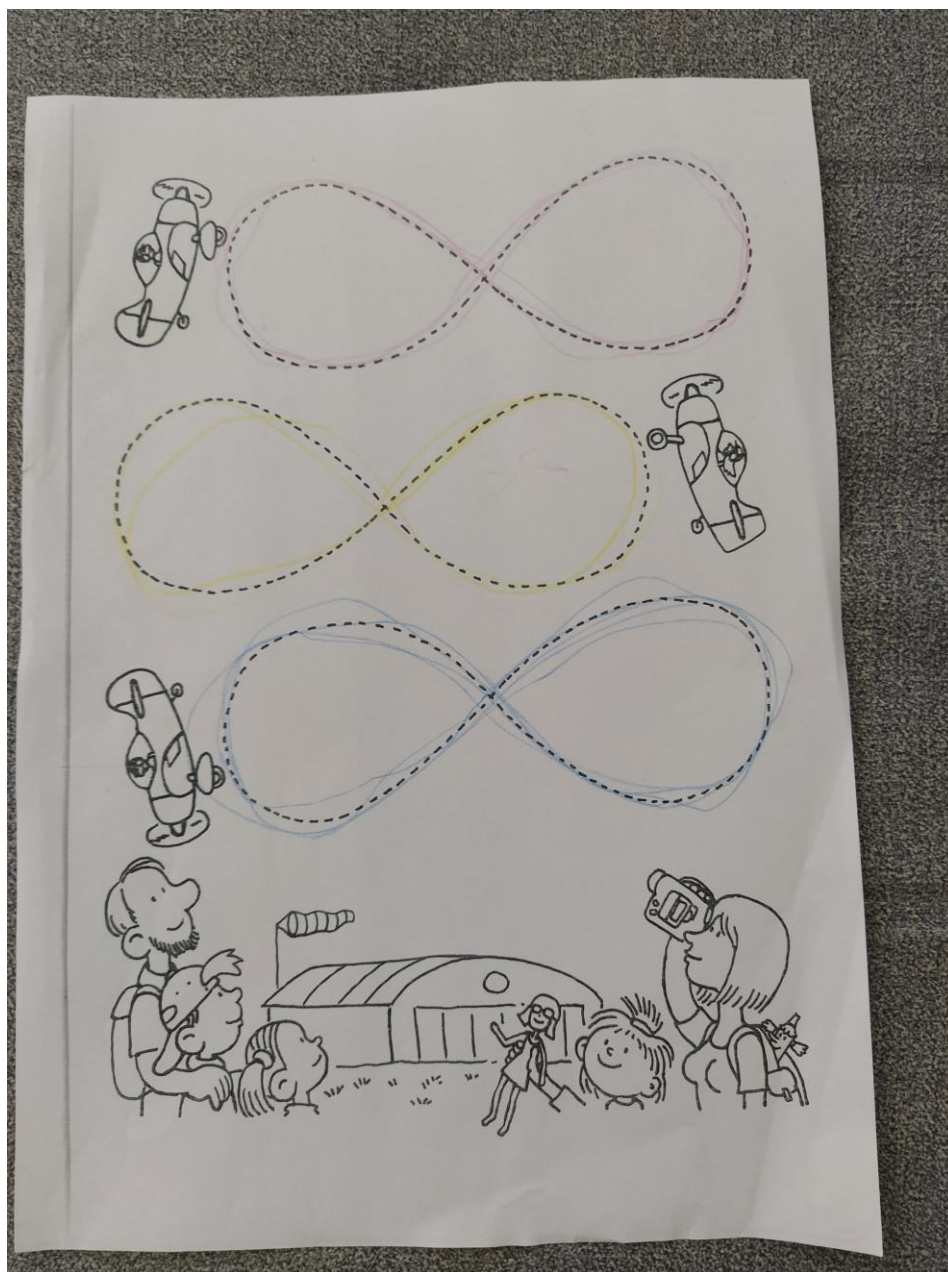
Najednou tatínek něco uctil. „Co to tak krásně voní?“ (**hluboký nádech nosem**). Bramborák! „Hurá,“ zaradoval se tatínek, „to si pochutnám.“ Stočil koupenou dobrotu do ruličky (**jazyk smotat do ruličky**). Slastně pomlaskával **mňam, mňam...** Děti se rozběhly ke stánku se sladkostmi. Tamarka si v puse přehazovala kyselou bonparu (**zavřená pusa, jazyk tlačí střídavě do pravé a levé tváře**), Radim lízal lízátko (**nápodoba lízání**). Alenka si pochutnávala na zmrzlíně (**napodobování olizování**) Za chvíli měla umazanou celou pusou. Jazykem se pořádně olízla (**jazykem olizujeme horní i dolní ret oběma směry**), ale pak si stejně musela utřít pusou kapesníkem. Maminka dojedla makovou buchtu. Jazykem se marně snažila vytáhnout zrníčka, která jí uvízla mezi zuby (**Zavřená pusa, jazyk přejíždí všechny zuby**).

Konečně přijel na parkoviště vláček, který odvezl návštěvníky do nedalekého dinoparku. „Honem, děti, utíkejte, ať nám vláček neujede“, zvolal tatínek. Všichni doběhli včas, ale sotva popadali dech (**rychlé střídání krátkého vdechu a výdechu otevřenými ústy**.) Dlouhý vláček byl připraven (**Děti utvoří vlak**.) Pan řidič zmáčkl klakson a ozvalo se veselé houkání **Húúúúúú, Huhúúúúúú**. Vláček se pomalu rozjel š – š – š Po rovné cestě radostně ujížděl ší – ku – ku – ku..... „Hurá, už jsme tady“, zvolaly děti. Když návštěvníci spatřili předpotopní příšery, zůstala jim pusa dokořán. (**otevřená ústa**.) „Óóóó, ti jsou velicí! Áááááh, to je obr!“ Než si stačili prohlédnout všechny vystavené dinosaury, začalo poprchávat. Drobné kapičky ťukaly do roztažených deštníků (**pusa otevřená, hrotem jazyka ťukáme za horními řezáky**). V dešti nikoho prohlídka nebavila.

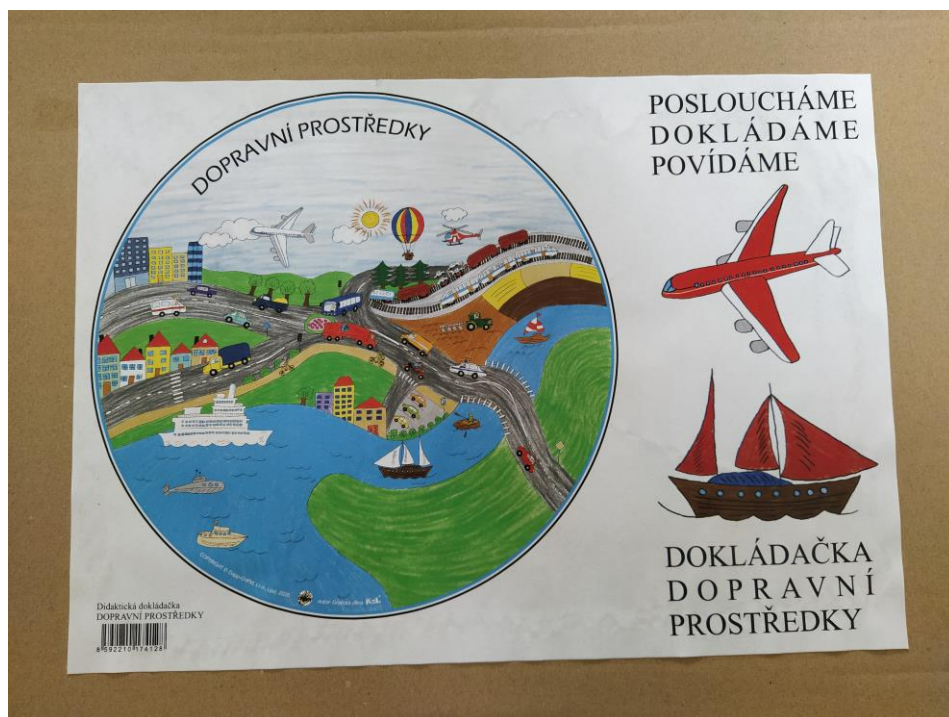
Všichni naskákali do vláčku (**děti jedou zapojené jako ve vlaku**) a rychle se vraceli na parkoviště k zookoutku **šššššššš**. Tatínek nastartoval auto, všichni do něj nastoupili a ujížděli k domovu. Cestou se rozpršelo tak, že stěrače nestačily stírat proudy vody (**jazykem olizujeme horní ret zprava doleva a zpět**). Všem bylo líto, že si dinopark pořádně neprohlédli. „To nevadí,“ řekl tatínek, „však se tam ještě podíváme.“

Doma maminka uvařila pro všechny horký šípkový čaj (**foukáme do čaje, aby brzy vychladl**), celá rodina si sedla ke stolu a vyprávěli si zážitky z výletu.

Příloha č.6

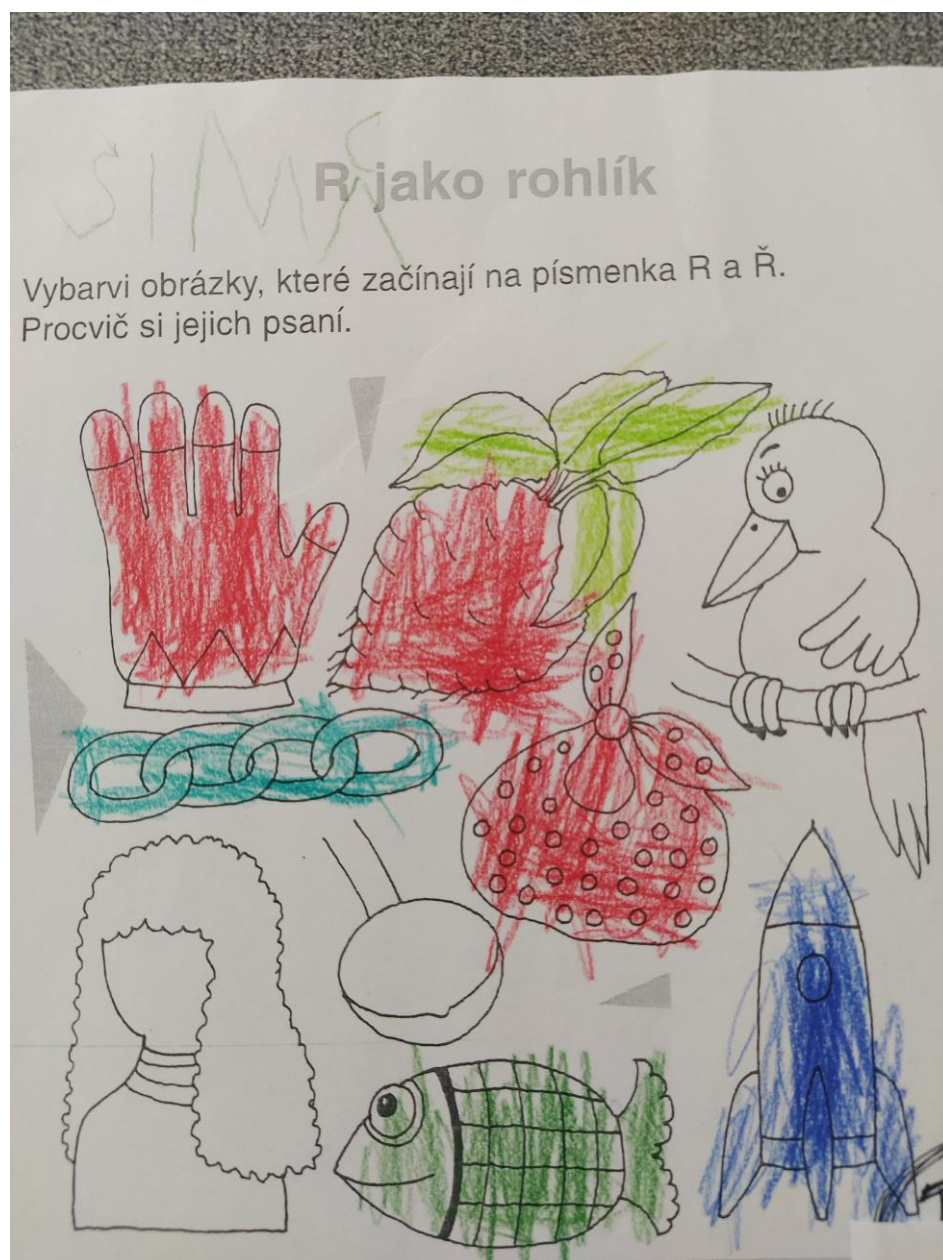

Příloha č.7

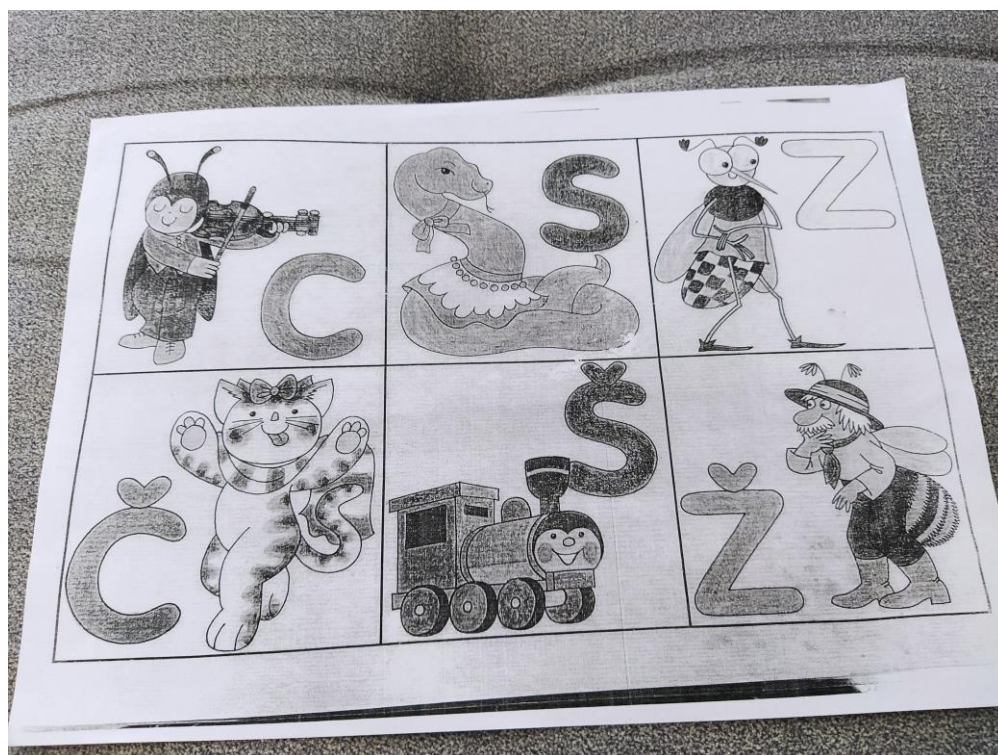

Příloha č.8

Příloha č.11

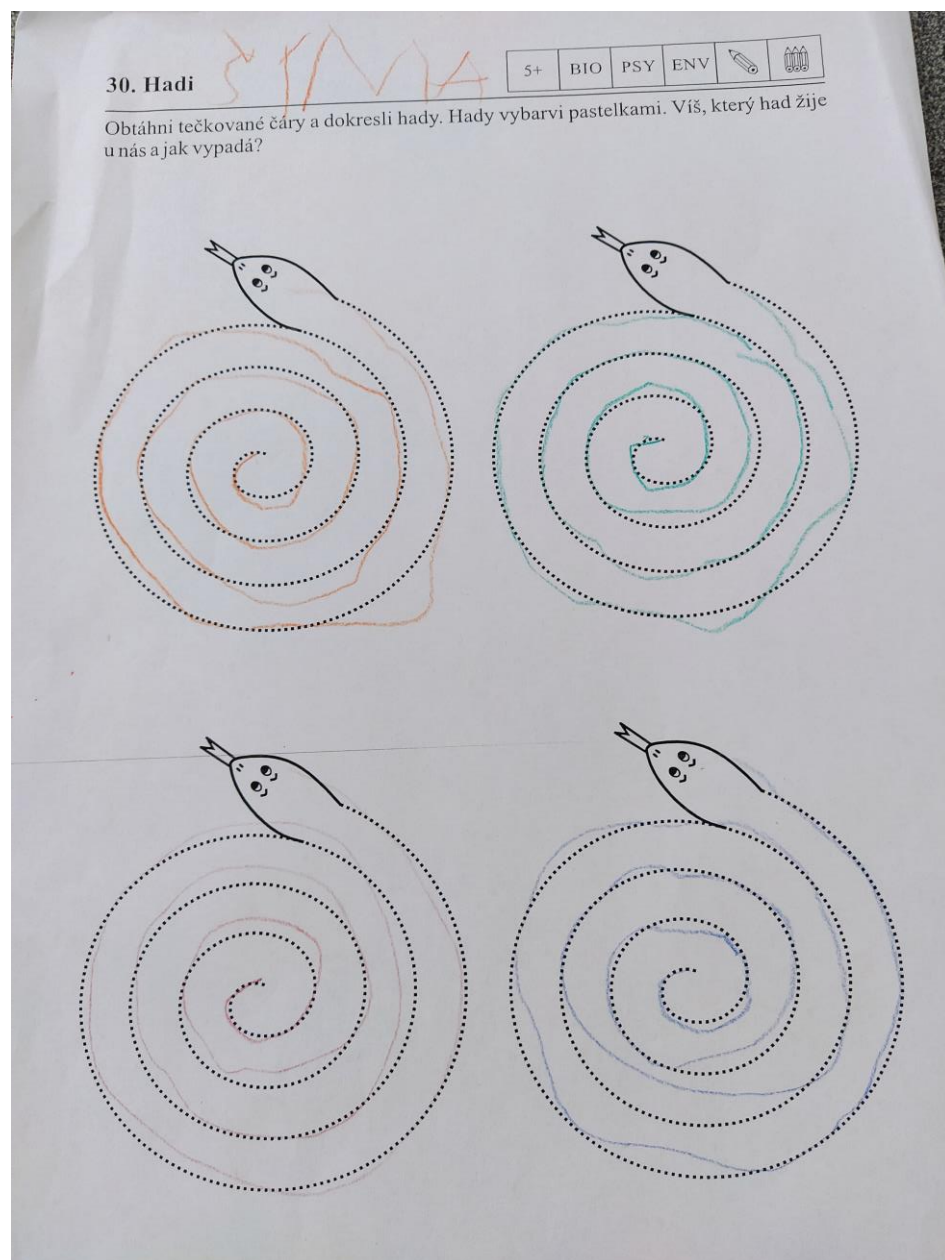

Příloha č.12

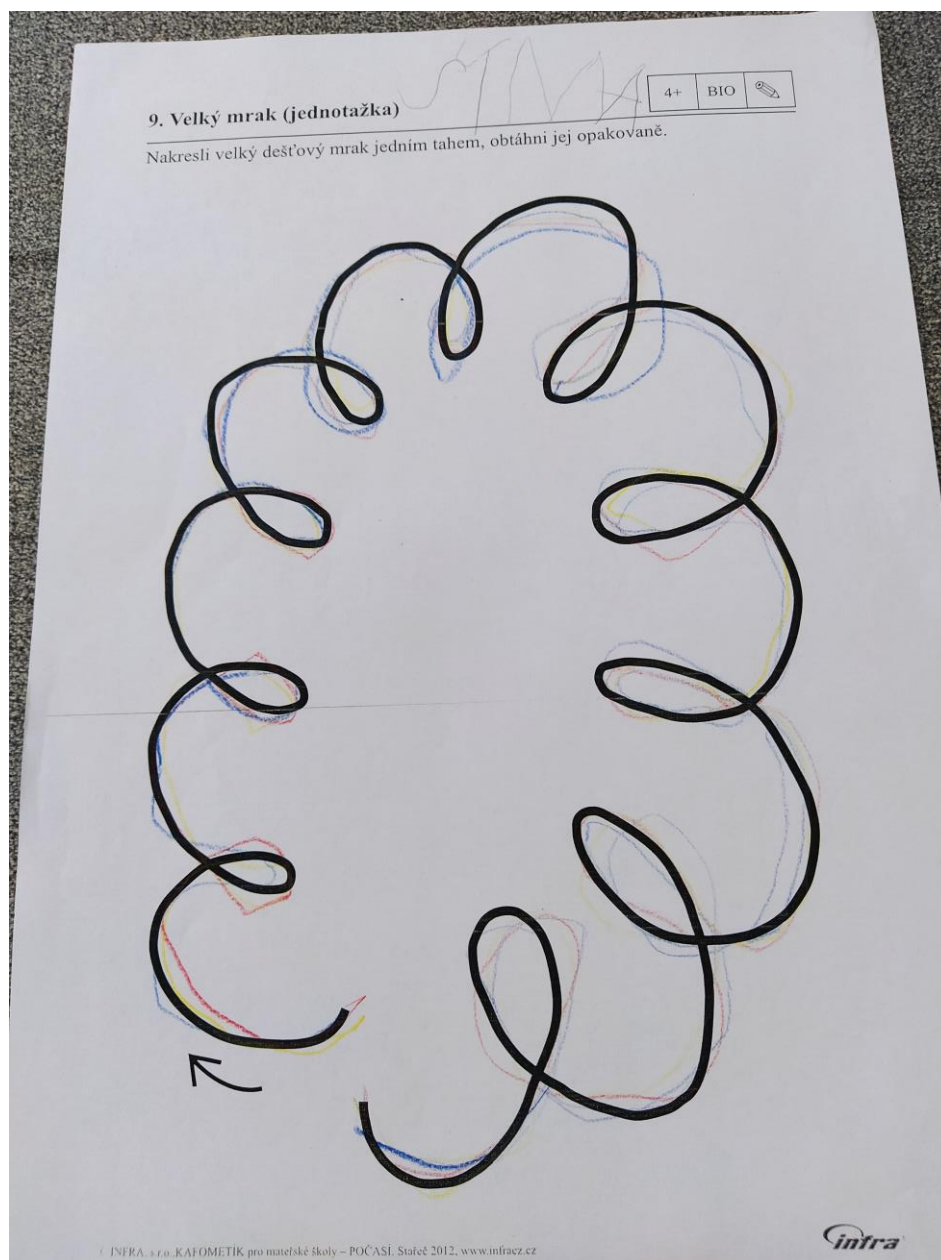
Příloha č.14

Příloha č.16

Příloha č.17

Seznam použité literatury:

- 1) AUTORSKÝ TÝM. *Kafometík*. Stařeč: Infra. 2017. ISBN 978-80-86666-65-5
- 2) FRANČÍKOVÁ, R., *Hrátky s písmenky*. Macek: Delta. 2004. ISBN 80-7351-004-9
- 3) ČERNÝ, J., HAVEL, J., PROPPEROVÁ, M. *Obrázkové čtení*. Praha: Albatros. 2002. ISBN 80-00-01067-4
- 4) NOVOTNÁ, I., RŮŽEK, M. *Logopedické cvičení pro předškoláka*. Brno: Edika. 2018. ISBN 978-80-266-1284-1
- 5) BEDNÁŘOVÁ, J., ŠMARDOVÁ, V. *Diagnostika dítěte předškolního věku*. Praha: Albatros. 2015. ISBN 978-80-266-0658-1.
- 6) ŠMARDA, R., PÁVKOVÁ, B. *Řehoři, řekni Ř*. Praha: Albatros. 2000. ISBN 80-00-00802-5a